USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Radovana Havelce a soudců JUDr. Tomáše Rychlého a Mgr. Michala Bobka v právní věci žalobkyně **Q. G.,** zastoupené Mgr. Ondřejem Novákem, advokátem se sídlem Frýdek-Místek, Farní 19, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 3. 2021, č. j. 62 Az 4/2021-33,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 4 114 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce Mgr. Ondřeje Nováka, advokáta.

Odůvodnění:

[1] Žalobkyně požádala dne 3. 2. 2016 v České republice o udělení mezinárodní ochrany. Žalovaný jí rozhodnutím ze dne 1. 2. 2018 mezinárodní ochranu neudělil. Proti tomuto rozhodnutí se žalobkyně bránila žalobou u Krajského soudu v Praze, který žalobě vyhověl a rozsudkem ze dne 29. 5. 2020, č. j. 45 Az 3/2018-120, rozhodnutí žalovaného zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Proti tomuto rozsudku žalovaný nepodal kasační stížnost. Následně vydaným rozhodnutím ze dne 22. 12. 2020, č. j. OAM-95/ZA-ZA11-ZA21-R-2016, žalovaný řízení o udělení mezinárodní ochrany žalobkyni zastavil podle § 25 písm. j) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu (dále jen „zákon o azylu“). Svůj postup odůvodnil tím, že mu není známo místo pobytu žalobkyně; zároveň shledal, že na základě dosud zjištěného stavu věci nelze o žádosti rozhodnout, neboť shromážděné podklady neumožňují zjištění stavu věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti. Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalovaného znovu žalobu, a to u Krajského soudu v Ostravě.

[2] Krajský soud v Ostravě (jako soud rozhodující v nyní projednávané věci – dále též jen „krajský soud“) žalobkyni vyhověl, rozhodnutí žalovaného o zastavení řízení zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. Ve vztahu k nemožnosti rozhodnout o žádosti žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany uvedl, že k posouzení naplnění podmínek udělení ochrany formou azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu, nebylo v intencích právního názoru

vysloveného v prvním zrušujícím rozsudku Krajského soudu v Praze již třeba provádět žádné dokazování, zjišťování nových informací a ani pohovoru se žalobkyní. Konstatoval, že žalovaný se závazným právním názorem vysloveným v zrušujícím rozsudku neřídil, čímž zatížil řízení vadou, která mohla mít vliv na zákonnost napadeného rozsudku dle § 76 odst. 1 písm. c) soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s."). Závěry žalovaného, že na základě dosud zjištěného skutkového stavu věci nebylo možno ve věci rozhodnout, označil jako nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů dle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Co se týče druhé podmínky nezbytné k zastavení řízení podle § 25 písm. j) zákona o azylu, krajský soud shledal závěr žalovaného, že nebylo možno zjistit místo pobytu žalobkyně, jako nedostatečný. Konstatoval, že pouze na podkladě zjištění, že žalobkyně nebyla zastižena v místě hlášeného pobytu s tím, že na zvonku ani domovní schránce nebylo uvedeno její jméno a současně blíže neidentifikovaný obyvatel domu sdělil, že žalobkyni nikdy neviděl, nelze učinit spolehlivý závěr o tom, že místo jejího pobytu nebylo možné zjistit.

[3] Žalovaný (dále jen „stěžovatel") brojí proti rozsudku krajského soudu kasační stížnosti z důvodů, které podřazuje pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s.

[4] K přijatelnosti své kasační stížnosti stěžovatel uvádí, že se týká otázek, které dosud nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu. Má rovněž za to, že krajský soud *„nevyhodnotil situaci v souladu se zákonem, pochybil při výkladu práva a nerespektoval důsledně ustálenou judikaturu"*. Tvrdí, že rozsudek krajského soudu je zároveň nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.

[5] Stěžovatel namítá, že řízení nezatížil vadou dle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. K výtce soudu, že se neřídil právním názorem Krajského soudu v Praze, uvádí, že se samotnými důvody dle § 12 či § 14 a zákona o azylu neměl a nemohl zabývat, neboť žádost žalobkyně nemohla být z důvodu zastavení řízení meritorně posuzována. Tvrzení soudu, že nezdůvodnil, proč za stávající situace nemohl ve věci rozhodnout, považuje za nepřezkoumatelné a rozporné s judikaturou; v rozhodnutí o zastavení řízení stěžovatel nemá povinnost zdůvodnit, proč za stávající situace nemohl rozhodnout. Krajský soud přitom postupoval nezákonně, neboť nevycházel z obsahu správního spisu, nerespektoval zjištěný skutkový stav a zavázal stěžovatele povinnostmi, pro něž nelze nelézt oporu v zákoně.

[6] Stran zjištění pobytu žalobkyně, stěžovatel uvádí, že žalobkyně nepředložila žádné doklady o svém ubytování od 30. 6. 2020, a nedostavila se ani k prodloužení platnosti průkazu žadatele o udělení mezinárodní ochrany, který měl platnost do 27. 11. 2020. Neměla hlášeno ani místo pobytu v pobytovém středisku, do kterého byla umístěna, a od 30. 6. 2020 ani jiné místo, se kterým by stěžovatel vyslovil souhlas. V této souvislosti stěžovatel odkázal na ustanovení § 82 zákona o azylu a konstatoval, že žalobkyně měla sama či prostřednictvím svého zástupce povinnost nahlásit mu změnu pobytu. Závěr o nemožnosti zjistit místo pobytu žalobkyně tedy stěžovatel dle svého přesvědčení řádně odůvodnil, krajský soud však k těmto argumentům nepřihlédl a pouze se příkře vypořádal s tvrzením stěžovatele (opřeným o výpis z katastru nemovitostí), že domnělé ubytování žalobkyně, uvedené v žalobě, je zřejmě fiktivní. Stěžovateli ovšem nelze klást k tíži, že žalobkyní sám nekontaktoval.

[7] Žalobkyně v replice ke kasační stížnosti předně uvedla, že podaná kasační stížnost je nepřijatelná, případně nepřípustná. Dle jejího názoru nebyly naplněny zákonné podmínky vyplývající z § 25 písm. j) zákona o azylu. Pokud jde o nemožnost vydat ve věci rozhodnutí, stěžovatel bez součinnosti žalobkyně mohl a měl vydat rozhodnutí, neboť předchozím zrušujícím rozsudkem nebyl zavázán k činnosti vyžadující aktivitu žalobkyně.

[8] V průběhu řízení o kasační stížnosti žalobkyně své vyjádření dvakrát doplnila. Podáním ze dne 15. 6. 2021 předložila tři meritorní rozhodnutí stěžovatele ve věci jiných žadatelů ze země jejího původu, kterým byla udělena doplňková mezinárodní ochrana. V podání ze dne 2. 12. 2021 žalobkyně předložila anonymizovanou zprávu o šetření veřejného ochránce práv, která dle jejího názoru potvrzuje závažná procesní pochybení stěžovatele v obdobných případech.

[9] Nejvyšší správní soud se zabýval nejprve otázkou přijatelnosti kasační stížnosti, neboť podle § 104a odst. 1 s. ř. s., v rozhodném znění, účinném do 31. 3. 2021, platí, že *jestliže kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost.*

[10] Institut nepřijatelnosti a jeho dopady do soudního řízení Nejvyšší správní soud podrobně vyložil v usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 – 39, č. 933/2006 Sb. NSS (rozhodnutí tohoto soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz), v němž interpretoval neurčitý právní pojem „*přesah vlastních zájmů stěžovatele*“. O přijatelnou kasační stížnost se dle tohoto rozhodnutí může jednat v následujících typových případech: (1) kasační stížnost se dotýká právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu; (2) kasační stížnost se týká právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně; (3) kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit judikatorní odklon; (4) v napadeném rozhodnutí krajského soudu existuje zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele. O zásadní pochybení ve smyslu uvedeném pod bodem (4) půjde především tehdy, pokud: a) krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu; b) krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva. Nejvyšší správní soud v citovaném usnesení současně zdůraznil, že není v rámci poslední kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoli pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že pokud by k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné.

[11] K přijatelnosti své kasační stížnosti stěžovatel uvádí, že „*se týká otázek, které dosud nebyly plně řešeny judikaturou NSS a v tom, že Krajský soud v Ostravě nevyhodnotil situaci v souladu se zákonem, pochybil při výkladu práva, nerespektoval důsledně ustálenou judikaturu a zároveň je jeho rozhodnutí stiženo vadou nepřezkoumatelnosti pro nedostatek důvodů*“. V jejím závěru pak dodává, že krajský soud hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva a nerespektoval ustálenou judikaturu.

[12] Nejvyšší správní soud uvádí, že takto přednesené důvody působí ve vzájemné souvislosti poněkud zmateně, nicméně ve vztahu k přijatelnosti kasační stížnosti je podstatný pouze závěr, že Nejvyšší správní soud důvody předpokládané § 104a s. ř. s., a precizované konstantní judikaturou (viz bod [10] výše), neshledal. V řízení nebyla nastolena žádná právní otázka, k níž by se musel vyjádřit v zájmu sjednocování judikatury, najevo nevyšla ani žádná jiná skutečnost, která by svým významem podstatně přesahovala zájmy stěžovatele.

[13] Kasační stížnost není přijatelná.

[14] Namítá-li stěžovatel nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku, je třeba nejprve uvést, že pokud by byl napadený rozsudek skutečně nepřezkoumatelný (zde pro nedostatek důvodů), jednalo by se o vadu, která by mohla založit přijatelnost kasační stížnosti. Touto vadou, jak byla vymezena judikaturou Nejvyššího správního soudu (viz zejména rozsudky ze dne 19. 12. 2013, č. j. 9 Azs 16/2013-26, ze dne 22. 1. 2004, č. j. 4 Azs 55/2003-51, ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004-62, ze dne 13. 4. 2004, č. j. 3 Azs 18/2004-37, ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 Afs 69/2015-45, ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Ads 58/2003-75, č. 133/2004 Sb. NSS, ze dne 14. 7. 2005, č. j. 2 Afs 24/2005-44, č. 689/2005 Sb. NSS, či ze dne 29. 7. 2004, č. j. 4 As 5/2003-52), však napadený rozsudek netrpí. Ve vztahu k podmínce nemožnosti rozhodnout na základě dosud zjištěného stavu věci krajský soud nejprve konstatoval obsah správního spisu a poté obsáhle citoval část odůvodnění zrušujícího rozsudku Krajského soudu v Praze (viz body [14] až [16] napadeného rozsudku). V tomto kontextu pak v bodu [25] odůvodnění stěžovateli vytkl, že se jednak (i) neřídil závazným právním názorem vysloveným v předchozím zrušujícím rozsudku Krajského soudu v Praze a (ii) zároveň označil závěry stěžovatele, že na základě dosud zjištěného skutkového stavu nebylo možné ve věci rozhodnout, za nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů. Je tedy zřejmé, z jakých úvah krajský soud vycházel; věcná správnost těchto úvah již není otázkou jejich přezkoumatelnosti. Pro úplnost Nejvyšší správní soud připomíná, že nesouhlas stěžovatele s věcnými závěry napadeného rozsudku nepředstavuje důvod pro jeho zrušení pro nepřezkoumatelnost (viz například rozsudek tohoto soudu ze dne 12. 11. 2013, č. j. 2 As 47/2013-30).

[15] Namítá-li stěžovatel v této souvislosti, že se krajský soud nedostatečně vypořádal s jeho tvrzením, že domnělé ubytování žalobkyně uvedené v žalobě je zřejmě fiktivní, nelze přehlédnout, že tento argument není součástí rozhodnutí stěžovatele. Ten až ve vyjádření k žalobě doslovně uvedl, že „[d]*le žaloby má* (žalobkyně - pozn. Nejvyššího správního soudu) *údajně bydlet na ul. X, z nahlížení do katastru nemovitostí vyplývá, že se jedná o bytový dům ul. X„ avšak je zahájená exekuce*“. Z takto formulované námitky ovšem není zřejmé, co chtěl stěžovatel jejím prostřednictvím prokázat; současně je nutno připomenout, že míra precizace argumentace účastníka do značné míry určuje rozsah a podrobnost jejího vypořádání soudem (viz například rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 6. 2005, č. j. 7 Afs 104/2004-54, nebo ze dne 19. 8. 2010, č. j. 7 Afs 64/2010-102). Stručné vypořádání této argumentace v bodě [27] odůvodnění napadeného rozsudku tak nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku rovněž nezakládá.

[16] Pokud jde dále o otázku naplnění podmínek pro postup ve smyslu § 25 písm. j) zákona o azylu, touto problematikou se Nejvyšší správní soud ve své rozhodovací činnosti

již zabýval. Co se týče naplnění první podmínky (nemožnost zjistit místo pobytu žadatele), v rozsudku ze dne 15. 3. 2022, č. j. 10 Azs 482/2021-28, uvedl, že „*nelze ztotožňovat ´nemožnost´ zjistit místo pobytu a pouhou ´neznalost´ místa pobytu žadatele. Rozhodnou skutečností pro zastavení řízení není momentální neznalost místa pobytu žadatele, ale to, že takové místo nelze zjistit. Ze slovního spojení užitého zákonodárcem vyplývá povinnost ministerstva i soudu pokusit se zjistit místo pobytu žadatele. Až v případě, že se toto místo zjistit nepodaří, je naplněna podmínka zastavení řízení (rozsudek ze dne 26. 5. 2005, č. j. 7 Azs 271/2004-58, č. 707/2005 Sb. NSS)*“. Na povinnost zjišťovat místo pobytu žadatele správním orgánem jsou přitom plně aplikovatelné i judikatorní závěry o stejné povinnosti soudu vyplývající z § 33 písm. b) zákona o azylu (viz například rozsudek tohoto soudu ze dne 8. 12. 2021, č. j. 10 Azs 219/2021-29). Závěr krajského soudu o nedostatečnosti postupu stěžovatele, který se snažil zjistit místo pobytu žalobkyně pouze prostřednictvím jediné pobytové kontroly (aniž by se například alespoň pokusil zjistit toto místo od jejího zmocněnce), tak zcela odpovídá konstantní judikatuře.

[17] Výše citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu č. j. 10 Azs 482/2021-28 dává jednoznačnou odpověď i na související argumentaci stěžovatele o neplnění povinností vyplývajících z § 82 zákona o azylu žalobkyní. Z odůvodnění tohoto rozsudku se podává, že „*žadatel je povinen hlásit změnu místa pobytu (přesněji řečeno má povinnost žádat o změnu místa hlášeného pobytu, viz § 77 odst. 2 zákona o azylu). Pokud však žadatel povinnost dle § 77 odst. 2 zákona o azylu poruší, nic to nemění na povinnosti ministerstva aktivně zjišťovat místo aktuálního pobytu žadatele předtím, než řízení eventuálně zastaví dle § 25 písm. j) zákona o azylu. Zákon totiž porušení povinnosti žadatele dle § 77 odst. 2 zákona o azylu se zastavením řízení nijak nespojuje. V každém případě se samozřejmě žadatel vystavuje riziku, že pokud tuto povinnost poruší, nebude možné jeho pobyt dohledat (což nakonec k zastavení řízení povede)* […] *Na závěr NSS k této věci doplňuje, že opuštění pobytového střediska v rozporu s pravidly stanovenými v zákoně o azylu může být dle okolností přestupkem, za který lze žadateli udělit pokutu [§ 93 odst. 3 písm. m), odst. 7 zákona o azylu]. Zákon však ani s tímto porušením povinnosti žadatele nespojuje zastavení řízení.*“

[18] Co se týká posouzení existence druhé podmínky pro zastavení řízení, stanovené v § 25 písm. j) zákona o azylu (na základě dosud zjištěného stavu věci nelze rozhodnout.), Nejvyšší správní soud ponechává stranou posouzení správnosti úvah krajského soudu o nedodržení závazného právního názoru vysloveného v prvním (tj. zrušujícím) rozsudku stěžovatelem, neboť i na tuto otázku dává jasnou odpověď již zmíněný rozsudek č. j. 10 Azs 482/2021-28, který označil postup, spočívající v pouhé reprodukci dikce zákona [konkrétně § 25 písm. j) zákona o azylu] bez bližšího odůvodnění, za porušení povinnosti správního orgánu odůvodnit své rozhodnutí. Stěžovatel absenci těchto úvah v odůvodnění svého rozhodnutí nezpochybňuje a argumentuje pouze tím, že v rozhodnutí vydaném dle § 25 písm. j) zákona o azylu nemá povinnost zdůvodnit, proč za stávající situace nemůže o azylové žádosti věcně rozhodnout. Tato argumentace je však s ohledem na výše vyslovený názor kasačního soudu lichá; naopak závěr krajského soudu je s tímto právním názorem zcela souladný.

[19] Konečně, Nejvyšší správní soud neopomněl povinnost zohlednit i existenci případné (kasační stížností nenamítané) těžké procesní vady předcházejícího soudního řízení, mohla-li by mít za následek nezákonné rozhodnutí ve věci samé (k tomu viz § 109 odst. 4 s. ř. s., a

odst. [10] výše). V tomto ohledu nelze přehlédnout, že podle ustanovení § 33 písm. b) zákona o azylu *soud řízení zastaví, jestliže nelze zjistit místo pobytu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (žalobce).* Z judikatury tohoto soudu plyne, že smyslem citovaného ustanovení je *„umožnit soudům nezabývat se meritorně žalobami ve věci azylu těch žalobců, kteří již zmizeli ze zorného pole orgánů české veřejné moci, tzn. žalobců, o nichž by již bylo nadbytečné rozhodovat, neboť již pravděpodobně nejsou v dosahu jurisdikce ČR"* (viz rozsudek ze dne 25. 2. 2004, č. j. 2 Azs 16/2004-45). Podle ustálené judikatury (viz například rozsudek tohoto soudu ze dne 26. 5. 2005, č. j. 7 Azs 271/2004-58, publikovaný pod č. 707/2005 Sb. NSS, či již opakovaně zmiňovaný rozsudek č. j. 10 Azs 219/2021-29) je nicméně povinností soudů vyvinout úsilí ke zjištění místa pobytu žalobce (žadatele o mezinárodní ochranu); v případě, že místo pobytu nelze zjistit, je soud povinen řízení zastavit.

[20] V nyní projednávané věci měl tedy krajský soud, v kontextu tvrzení stěžovatele o neznámém místu pobytu žalobkyně, zkoumat, zda žalobkyně, jakožto žadatelka o udělení mezinárodní ochrany skutečně *„zmizela ze zorného pole orgánů české veřejné moci"*, jinými slovy, zda je pro účely řízení o žalobě dosažitelná, tedy zda je možné zjistit místo jejího pobytu. Krajský soud však tímto způsobem nepostupoval, ale věc meritorně projednal. Toto pochybení krajského soudu však není důvodem pro zrušení jeho rozsudku a nezakládá tedy přijatelnost kasační stížnosti. V řízení o kasační stížnosti totiž zástupce žalobkyně podáním ze dne 9. 8. 2022, označeným jako *„Oznámení změny bydliště žalobkyně"* (viz č. l. 52-53 spisu Nejvyššího správního soudu), oznámil změnu bydliště žalobkyně, jehož přílohou byla i nájemní smlouva k bytu na uvedené adrese, uzavřená na dobu neurčitou. Nejvyšší správní soud proto dospěl k závěru, že není na místě přistoupit ke zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci krajskému soudu k dalšímu řízení. Tento procesní postup by nutně vedl k tomu, že by kasační soud zavázal krajský soud ověřit místo pobytu žalobkyně, které je ale nyní již známé a důvod pro postup dle § 33 písm. b) zákona o azylu tedy není dán.

[21] Z výše uvedených důvodů lze tedy uzavřít, že podaná kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, proto ji Nejvyšší správní soud podle ustanovení § 104a odst. 1 s. ř. s. pro nepřijatelnost odmítl.

[22] O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1, větou první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s. (srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020 - 33, část III. 4; č. 4170/2021 Sb. NSS, podle kterého se v posuzované věci jedná o zjednodušený meritorní přezkum rozhodnutí krajského soudu). Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Ve věci měla úspěch žalobkyně, náleží jí proto náhrada nákladů řízení ve výši 4 114 Kč. Tyto náklady sestávají z odměny za její zastoupení advokátem, a to za jeden úkon právní služby ve výši 3 100 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d), ve spojení s § 7 bodem 5. vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)] za vyjádření ke kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu]. S tím souvisí též náhrada hotových výdajů za tento úkon (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu) ve výši 300 Kč. Zástupce žalobkyně je plátcem daně z přidané hodnoty. O částku této daně ve výši 714 Kč (21 % z 3 400 Kč) se tudíž zvyšuje odměna a náhrada jeho hotových výdajů. Celkovou částku ve výši 4 114 Kč je stěžovatel povinen uhradit k rukám zástupce žalobkyně do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** přípustné opravné prostředky (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 23. listopadu 2022

Mgr. Radovan Havelec
předseda senátu